

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 98/2021 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikönpäällikkö Arto Haapea , ulkoministeriö
- vastuuvirkamies Saara Heinola , ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus on allekirjoitettu Brysselissä lokakuussa 2018.

Singaporen kanssa tehty sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Rinnakkain kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kanssa käytiin neuvotteluja EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta ja investointisuojausopimuksesta, joiden kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimus muodostaa institutionaalisen kokonaisuuden.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien, tarvittavien oikeudellisten menettelyjen suorittamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voi-

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2021 vp

maan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien, tarvittavien oikeudellisten menettelyjen suorittamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallitus esittää, että eduskunta hyväksyisi EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen välillä tehdyn kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen sekä sopimuksen voimaansaattamislain. Koska sopimukseen sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, sen kansallinen hyväksyminen ja voimaan saattaminen edellyttävät Suomessa eduskunnan hyväksyntää. Sopimus tulee voimaan, kun kaikki sen osapuolet ovat sen kansallisesti hyväksyneet. Tähän mennessä näin on tehnyt 12 EU:n jäsenvaltiota. Lisäksi Euroopan parlamentti on antanut sopimukselle hyväksyntänsä.

EU on solminut kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia usean maan kanssa. Sopimukset ovat oikeudellisesti sitovia, ja niiden tavoitteena on muodostaa laaja-alainen yhteistyökehys politiikan, talouden ja muun sektorikohtaisen yhteistyön aloilla. Singaporen kanssa vuonna 2018 allekirjoitettu sopimus on EU:n neljäs Kaakkois-Aasian alueella. Aiemmat vastaavat sopimukset on tehty Indonesian, Filippiinien ja Vietnamin kanssa.

Ulkoasiainvaliokunta sai hallituksen esitystä käsitellessään selvityksen Kaakkois-Aasian kasvavasta merkityksestä maailmanpolitiikassa niin geopoliittisesti kuin kaupallis-taloudellisestikin. Singapore on EU:n suurin kauppakumppani Kaakkois-Aasiassa, ja maa jakaa EU:n kanssa yhteisiä tavoitteita muun muassa monenkeskiseen kansainväliseen yhteistyöhön ja vapaakauppaan liittyen. Valiokunta painottaa, että Singapore on myös Suomelle merkittävä vienti- ja kauttakulkumaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan siellä toimii noin 70 suomalaisyritystä.

Vapaakauppasopimus EU:n ja Singaporen välillä tuli voimaan vuonna 2019. Muutoin EU:n ja Singaporen sopimussuhde perustuu vielä tällä hetkellä yhteistyösopimukseen, jonka Euroopan yhteisö ja Asean-järjestö ovat vuonna 1980 tehneet. Tätä on pidetty vanhentuneena ja riittämättömänä pohjana EU:n ja Singaporen nykymuotoiselle yhteistyölle. EU:n ja sen jäsenvaltioiden useiden maiden kanssa solmimat uudet kumppanuus- ja yhteistyösopimukset ovat aiempaa laajalaisempia, ja ne pyrkivät vastaamaan nykypäivän haasteisiin. Nyt käsitellyssä oleva kumppanuus- ja yhteistyösopimus EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen välillä huomioi aiempaa paremmin muun muassa turvallisuutta, siirtolaisuutta, sisäasioita ja ihmisoikeuksia koskevat kysymykset. Sopimus muodostaa myös laajemman institutionaalisen kokonaisuuden sen kanssa samanaikaisesti neuvoteltujen EU:n ja Singaporen välisten vapaakauppa- ja investointisuojasopimusten kanssa.

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2021 vp

Asiantuntijaselvityksen mukaan sopimuksen tavoitteena on syventää EU:n ja Singaporen yhteistyötä usealla eri alalla. Sopimus määrittelee EU:n ja Singaporen suhteet sekä tarjoaa puitteet myös jäsenvaltioiden kahdenväliselle toiminnalle maan kanssa. Keskeisiä sopimuksessa ovat turvallisuuteen, oikeudelliseen alaan ja asevalvontaan liittyvät määräykset, minkä lisäksi sopimuksella tavoitellaan osapuolten välisen kaupan lisäämistä ja monenkeskisen kauppajärjestelmän lujittamista. Muut yhteistyösitoumukset koskevat energiaa, liikennettä, muuttoliikettä, koulutusta ja kulttuuria, ympäristöasioita, ilmastonmuutosta, työllisyyttä, sosiaalisia kysymyksiä, tiedettä ja teknologiaa, verotusta, rahoitusvalvontaa, tietoyhteiskuntaa ja tietosuojaa, audiovisuaalista alaa sekä tiedotusvälineitä ja tilastoja. Demokratian periaatteet, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet ovat sopimuksen läpileikkaavia teemoja. Sopimuksessa korostuvat myös kantojen koordinointi ja tiedonvaihto kansainvälisillä foorumeilla.

Lainsäädännön alaan sopimuksessa kuuluvat sen ihmisoikeuksia, joukkotuhousoseiden leviämisen estämistä ja asevalvontaa sekä muuttoliikettä koskevat määräykset. Sopimus määrää sekakomitean perustamisesta, joka koostuu sopimuksen molempien osapuolten jäsenistä. Sekakomitea koontuu vähintään kahden vuoden välein ja voi perustaa alakomiteoita. Sekakomitean tehtävänä on varmistaa sopimuksen moitteeton toiminta ja täytäntöönpano, määrittellä sopimuksen tavoitteita koskevat painopisteet ja antaa suosituksia sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan kauppaa ja muuta talousalan yhteistyötä koskevien sopimusmääräysten arvioidaan pitkällä aikavälillä vaikuttavan suotuisasti Suomen talouteen ja suomalaisyritysten toimintaan. Saadun selvityksen mukaan sopimus ei vaikuta suoraan viranomaisten toimintaan eivätkä sen edellyttämät tehtävät edellytä lisähenkilöstöä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 98/2021 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 98/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2021 vp

Helsingissä 7.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mika Niikko ps
varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Kimmo Kiljunen sd
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Anne-Mari Virolainen kok
varajäsen Sakari Puisto ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa